

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. ЛАЗАРЯНА

Факультет "Економіко - гуманітарний"
Кафедра "Філологія та переклад"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
професор Б. Є. Боднар

« 08 »

08

Б. Є. Боднар
2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОГО ПІДХОДУ В ДОСЛІДЖЕННЯХ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Статус дисципліни – вибіркова
Обсяг – 3 кредити ЄКТС

Дисципліна є компонентою освітньої програми:

Шифр галузі	Код і назва спеціальності	Назва ОП	Код навчальної дисципліни
03 Гуманітарні науки	035 Філологія	«Германські мови та літератури (переклад включно)»	ВБ 14.3

Форма підсумкового контролю – **екзамен**

м. Дніпро – 2021

Розробник робочої програми «Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації»
канд.філол.наук, доцент кафедри «Філологія та переклад» В.Л.Галацька

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри «Філологія та переклад»
«04_»_06_2021 р., протокол №14.

Завідувач кафедри Філологія та переклад
д-р філос. н., професор Т.І.Власова
(підпис)

Розглянуто та схвалено вченою радою економіко-гуманітарного факультету

«29_»_06_2021 року, протокол №8.

Голова доц. Т. В. Полішко
(підпис)

ПОГОДЖЕННЯ:

Робоча програма дисципліни відповідає нормативам навчального плану

Начальник навчального відділу Л.С.Андрашко
«01_»_09_2021р.

Робоча програма дисципліни відповідає вимогам нормативно-методичних документів

Начальник навчально-методичного відділу С. М. Гончаренко

«07_»_09_2021р.

1. Мета навчальної дисципліни

У курсі навчальної дисципліни «Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації» вивчаються новітні лінгвістичні теорії, спрямовані на розкриття суті міжкультурної комунікації, її позиціонування в колі сучасних гуманітарних наук. Майбутні магістри опановують поняття мовної особистості, комунікативної дії, вивчають лінгвістичну проєкцію сучасної соціокультурної картини світу, яка створює продуктивну міжкультурну комунікацію.

Метою дисципліни є усвідомлення студентами-магістрами основних лінгвістичних підходів в аналізі понятійної сфери міжкультурної комунікації, формування у студентів навичок трактування основних учень сучасних лінгвістів, екстрапольованих на міжкультурну комунікацію. Окреме місце посідає питання розуміння лінгвокультурних концептів, мовленнєвого акту та дискурсу.

Надання компетентностей, необхідних для конкурентоспроможності випускників як на вітчизняному, так і на міжнародному ринку праці.

Метою дисципліни є досягнення компетентностей, які базуються на зазначених в освітньо-професійній програмі (ОП).

- 1.Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 2.Здатність працювати в команді та автономно.
- 3.Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- 4.Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.
- 5.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, фольклористики, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо для вирішення професійних завдань.
- ФК 8.Усвідомлення ролі експресивних,емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
- ФК 13. Знання прийомів передачі преціозної лексики, транслітерації та транскрибування загальних та власних імен.

Навчальна дисципліна сприяє розвитку таких соціальних навичок (softskills): тайм-менеджмент (ОН 1),властивість приймати рішення (ОН 2),чітке формулювання цілей (ОН3), позитивне мислення (ОН 4),зрозуміле формулювання думки (КН 1), здатність модерувати наради (обговорення) (КН 2), аргументація відповідей (КН 3),урахування всіх точок зору (КН4), здатність працювати в команді (УН 1),розвиток членів команди (УН 3),уникнення конфліктів (УН 4).

2. Міждисциплінарні зв'язки

Перелік дисциплін, які потрібні для вивчення дисципліни «Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації»	
ВБ.16.01	Лінгвокультурологічні, психологічні та жанрові теорії перекладу
ВБ.16.02	Переклад та редагування науково-технічних текстів
ВБ.16.03	Теорія і практика перекладу з третьої іноземної мови

Дисципліни, вивчення яких спирається на дисципліну «Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації»

ВБ 13.01	Соціолінгвістичні і прагматичні проблеми перекладу.
ВБ.13.2	Методологія та організація наукових досліджень
ВБ.13.3	Переклад нормативних документів міжнародних транспортних організацій
ОК 6	Лінгвокультурологічні, психологічні та жанрові теорії перекладу

3.Очікувані результати навчання

Дисципліна « Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації» повинна забезпечити такі результати навчання (згідно з ОП).

Програмні результати навчання (ПРН)	
Знання і розуміння:	
ПРН 2.	<u>Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного та наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами.</u>
ПРН 4.	<u>Цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.</u>
ПРН 10.	<u>Характеризувати теоретичні засади(концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</u>

Застосування знань і розуміння:	
ПРН 7	Застосовувати знання про експресивні, логічні засоби мови та техніку мовлення для запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації
ПРН 11.	<u>Демонструвати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації.</u>

Аналіз і синтез

ПРН 12.	Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
---------	--

Очікувані результати навчання (ОРН), які повинні бути досягнуті після опанування дисципліни « Проблеми лінгвістичного підходу в дослідженнях міжкультурної комунікації»

№	ОРН	Рівень	Шифр ПРН
1	Застосовувати знання з теорії комунікації та мовознавства для характеристики понять міжкультурної комунікації	II, III	ПРН 2 10
	Продемонструвати вміння організувати процес свого навчання і самоосвіти.	I, III	ПРН 2,11
3	Застосовувати поняття комунікативної дії Ю.Хабермаса в контексті міжкультурної комунікації.	II, III	ПРН 4,12
4	Застосувати знання філософської термінології для пояснення дискурсу, контексту, тексту, мовного коду в міжкультурній комунікації	III	ПРН 10,11
5	Використання дефініцій мовознавства для характеристики моделей комунікації культурологічного змісту. .	III	ПРН 4,11
6	Вміти екстраполювати поняття «лінгвокультурний концепт» на проблемне поле міжкультурної комунікації.	IV	ПРН12
7	Використовувати знання проблеми тексту у сучасних лінгвістичних теоріях для розуміння соціокомунікативної діяльності.	III	ПРН 7,11
8	Використовувати знання культурологічної термінології для характеристики мовної картини світу.	III	ПРН 2,12

4.Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЕКТС	Очікувані результати навчання
А	І. Студент відмінно орієнтується в поняттях теорії мовознавства, філософії, культурології, демонструючи міждисциплінарне, комплексне розуміння проблем лінгвістичного підходу в міжкультурній комунікації. Студент повинен безпомилково характеризувати сучасні лінгвістичні теорії, вміти їх екстраполювати на проблемне поле міжкультурної комунікації.
В	Студент в основному орієнтується в засадах теорії мовознавства, найсучасніших дослідженнях міжкультурної комунікації, допускаючи незначні неточності у відповідях. Студент володіє поняттями «мовна картина світу», «лінгвокультурний концепт», «комунікативна дія» тощо.
С	В основному студент опановує терміни теорії комунікації, мовознавчої науки для розуміння сутності міжкультурної комунікації. Студент орієнтується в новітніх мовознавчих концепціях, екстрапольованих на теорію міжкультурної комунікації, допускаючи незначні неточності у

	відповідях.
D	Студент поверхово володіє поняттями теорії комунікації, змістом сучасних мовознавчих концепцій, не виявляє комплексного розуміння предмета. Він не може логічно узагальнити засади лінгвістичного підходу до вивчення міжкультурної комунікації.
E	Студент досить поверхово володіє навчальним матеріалом з теорії мовознавства, застосування його понятійного апарату в дослідженнях міжкультурної комунікації, має слабе уявлення про суть предмет.
FX- F	Студент демонструє істотну обмеженість знань термінології теорії комунікації, мовознавства, не вміє застосовувати знання про лінгвістичні підходи до розуміння міжкультурної комунікації.

Досягнення вищих оцінок за шкалою ЄКТС базується на досягнутих нижчих.

5.Види діагностування результатів навчання

Вид контролю	Бал
ПК1	20
МК1	25
ПК2	25
МК2	30

Співставлення шкал оцінювання

Екзамен, диференційований залік, курсова робота/проект

Бал	Оцінка ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою	
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно
82 – 89	B	Добре	дуже добре
75 – 81	C		Добре
67 – 74	D	Задовільно	Задовільно
60 – 66	E		Достатньо
35 – 59	Fx	Незадовільно	незадовільно з повторним складанням контрольного заходу
1-34	F		незадовільно з повторним вивченням дисципліни

6. Розподіл навчального часу для денної форми навчання

Форми освітнього процесу	Семестр Другий				Усього	
	I половина		II половина			
	Год		ак. год		ак. год	кр. ECTS
Загальний обсяг за навчальним планом	45	1,5	45	1,5	90	3
Начальні заняття:						
– лекції	8		8		16	
– лабораторні заняття						
– практичні заняття	8		8		16	
Самостійна робота:	26		26		52	
– підготовка до навчальних занять	8		8		16	
– опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	5		4		9	
– підготовка до контрольних заходів та їх складання	13		14		27	
Контрольні заходи Модульний контроль			Екзамен			

Терміни поточного контролю результатів занять та самостійної роботи

Семестр	Вид контролю	Кількість балів за 100-бальною шкалою
	МК1	25
	ПК 2	25
	МК 2	30

7. Зміст дисципліни

Тема	Обсяг, Години	СН
Змістовий модуль 1. Мовна особистість як об'єкт міжкультурної комунікації. Мовленнєва та національно-культурні складові мовної особистості. «Комунікативна дія» Ю.Хабермаса – мовна проєкція – дискурсивне взаєморозуміння. Лінгвокультурний концепт Ю.Степанова. Вершина-піраміда ієрархії потреб А.Маслоу як лінгвістично-культурологічна проблема.		
Лекції	8	
Лекція 1. Мовна особистість як об'єкт міжкультурної комунікації. Мовленнєво-риторична та національно-культурна складові. мовної особистості.	2	ОН2

Лекція 2. «Комунікативна дія» Ю.Хабермаса –мовна проєкція –дискурсивне взаєморозуміння.	2	ОНЗ
Лекція 3. Лінгвокультурний концепт Ю.Степанова.	2	КНЗ
Лекція 4. Вершина-піраміда потреб людини А.-Х.Маслоу як лінгвістично-культурологічна проблема.	2	КН1
Практичні заняття	8	ОНЗ
Практичне заняття 1. «Мовний образ світу» Вільгельма Гумбольдта: культурологічний аспект.	2	УН1
Практичне заняття 2. Концепт у міжкультурній взаємодії: теорія С.Аскольдова.	2	ОН2 УНЗ
Практичне заняття 3. Модель комунікації Р.Якобсона та її екстраполяція на проблемне поле міжкультурної комунікації.	2	КН1
Практичне заняття 4. Комунікативна дія та подія в інтерпретації Ю.Хабермаса.	2	УН1
Самостійна робота	26	
Підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять)	8	ОН1 ОНЗ
Підготовка до контрольних заходів та їх складання	13	УН1 КН1
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	5	КНЗ
Змістовий модуль 2. Вивчення тексту для засад міжкультурної комунікації (за науковим підходом В.Дільтея). «Картина світу» Л. Вайсгербера лінгвістична проєкція. Гіпотеза Сепіра- Вольфа як універсальний засіб концептуалізації світу. «Світ та картина» М. Хайдегера: мовна презентація.		
Лекції	8	ОН1
Лекція 5. Вивчення тексту для засад міжкультурної комунікації (за науковим підходом В.Дільтея)	2	КНЗ
Лекція 6. «Картина світу» Л.Вайсгербера: лінгвістична проєкція..	2	УНЗ
Лекція 7. Гіпотеза Сепіра-Вольфа як універсальний засіб концептуалізації світу.	2	ОНЗ
Лекція 8. «Світ та картина» М. Хайдегера: мовна презентація..	2	КН1
Практичні заняття	8	КН4
Практичне заняття 5. Мовленнєвий акт у міжкультурній комунікації(за вченням Дж. Серля).	2	УНЗ
Практичне заняття 6. Дж.Остін як теоретик дискурсу в комунікації..	2	ОН4

Практичне заняття 7. Структура лінгвокультурного концепту В.Карасика: сучасна інтерпретація.	2	ОНЗ
Практичне заняття 8. Поняття «дискурс» та його екстраполяція на засади міжкультурної комунікації.	2	КН1
Самостійна робота	26	
Підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять)	8	ОН1 ОНЗ
Підготовка до контрольних заходів та їх складання	14	УН1 КН1
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	4	КНЗ
Усього годин/кредитів ECTS	90/3,0	

8. Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

Номер Теми	Назва розділу (теми) та його зміст	Обсяг, Годин	Література
1	Лінгвокультурний підхід до вербального коду в комунікації	3	Семенюк О.А.,Парашук В.Ю.Основи теорії мовної комунікаціїК.:Академія2010.-240 с.
2	Текст як одиниця та результат міжкультурної комунікації.	3	Те саме джерело
3	Культурний концепт як одиниця вивчення мови, свідомості та культури.	3	Семенюк О.А.,Паратшук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. – К.:Академія,2010.- 240 с.

9. Методи навчання

Для вивчення дисципліни використовуються словесні, інноваційні, наочні та практичні методи. Програма спрямована на розвиток загальних навичок критичного мислення, вирішення проблем, презентації ідей тощо. Таким чином розвивається загальнокультурна, комунікативна компетенції студентів, а, отже, і їхня здатність до самостійного осмислення комунікативних стратегій і тактик у процесі перекладу текстів різних стилів і жанрів.

Лекції з використанням електронних дидактичних демонстраційних матеріалів (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), що призначені для супроводу навчального процесу. На лекціях застосовується інтерактивний метод запитань і відповідей, що сприяє активному засвоєнню студентами фактів, нових понять та визначень, пропонує вивчення дисципліни в проблемному аспекті.

Підготовка до лекції передбачає опрацювання матеріалу попередньої лекції за конспектом, підручником, джерелами електронної мережі.

Практичні заняття включають різні види діяльності (відповіді на запитання за темою лекції, створення презентацій, виконання реферативних доповідей, виконання творчих завдань) з використанням електронних дидактичних демонстраційних матеріалів (презентації, відео- та аудіо- записи). Тема заняття визначається програмою.

Підготовка до практичних занять передбачає опрацювання матеріалу попередніх тексті й практичного заняття та додаткових завдань.

Самостійна робота передбачає проведення самостійного дослідження, роботу з джерелами, створення презентацій або написання творів за індивідуальними темами згідно з програмою дисципліни.

Підготовка до контрольних заходів та їх складання передбачає повторення матеріалу відповідно до змісту дисципліни.

Під час підготовки до аудиторних занять та контрольних заходів (створення презентацій та ін.) студенти отримують розвиток наступних соціальних навичок:

- уміння керувати власним часом (ОН 1 тайм-менеджмент), чому сприяє встановлення контрольних термінів виконання завдань (так званий deadline або реченець);

- здатність приймати рішення (ОН 2) розвивається та реалізується студентами під час виконання завдань, де студенти аргументують вибір матеріалів для висвітлення проблемної теми;

- уміння чітко формулювати цілі (ОН 3) розвивається у студентів під час підготовки до практичних занять та контрольних заходів;

- здатність зрозуміло формулювати думки (КН 1) усно і письмово формується на аудиторних заняттях під час спілкування з викладачем та студентами, а також у процесі підготовки до практичних занять та контрольних заходів.

Оцінювання знань здійснюється за результатами двох модульних контролів (МК1+МК2).

10. Методи контролю та діагностування знань

Вид контролю	Метод демонстрування результатів навчання	Бал
ПК1	Письмова відповідь на питання першого змістового модуля	20
МК1	Творче завдання «Комунікативна дія» Ю.Хабермаса: лінгвістична проєкція».	25
ПК2	Письмова відповідь на питання другого змістового модулю.	25
МК2	Творче завдання «Мовний образ світу Вільгельма Гумбольдта:соціокомунікативний аспект».	30
	Усього	100

Рекомендована література

Основна.

Основна

1. Лебедева М.Є. Міжкультурна комунікація.-К.:Академія, 2018.-270 с.
2. Семенюк О.А., Парашук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації.- К.:Академія, 2010.-240 с.
3. Хабермас Ю.Комунікативна дія і дискурс/ Ситниченко Л. Джерела комунікативної філософії. –К.: Либідь, 1996. -170 с..
4. Різун В.В.Теорія масової комунікації/ В.В.Різун. –К,ВЦ «Просвіта», 2008. -260 с.
5. Власова Т.І., Білан Н.І. Міжкультурна комунікація і переклад. Методичні вказівки до курсів теорії і практики перекладу.-Д.:ДНУЗТ,2010.-112 с.

Додаткова

1. Павлюк Л.В. Риторика, персуазивна комунікація /Л.В.Павлюк.-Л.:ПАІС,2007. -180 с.
2. Гатальська С.М. Філософія культури.-К.:Академія, 2005.-190 с.
3. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. –К.: Спілка рекламистів України, 1996.
4. Бацевич Ф.С. Термінологія комунікативної лінгвістики/ Бацевич Ф.С.//Вісник Національного університету «Львівська політехніка». =2002. -№463.-С.37-45.
5. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства /М.П.Кочерган. –К.:Академія, 2002. -368 с.

Інформаційні ресурси:

Міжкультурна комунікація/<https://stud.com.ua>

Види і форми міжкультурної комунікації/<https://journ.lnu.edu.ua>

Рівноправність культур/<https://fpmv.kubg.edu.ua>